

Gombok kabát nélkül

Az állami kriminálpolitika és demokratikus támogató stratégia tükröződése a Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája és a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiák egymáshoz viszonyulásában

Buttons without coat

The reflection of the state criminal policy and democratic support strategy in the relationship between the National Strategy for Social Crime Prevention and the National Crime Prevention Strategy

---

Budavári Árpád

Dr., PhD, bűnügyi rendőrfőkapitány-helyettes, rendőr ezredes
rendőrségi főtanácsos, címzetes egyetemi docens
Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányság
budavaria@fejer.police.hu

Absztrakt

Cél: A szerző arra kíván rámutatni, hogy – átfogó nemzeti közbiztonsági stratégia híján – miként tükröződik a kormányzati kriminálpolitika és a demokratikus támogató irányítási modell által biztosított folyamatosság az elmúlt húsz év bűnmegelőzési stratégiáiban.

Módszertan: A megfogalmazott célt a rendszerváltozás óta a közbiztonsági stratégia megalkotására tett kísérletek vázlatos bemutatásával, az elmúlt tizenkét év kriminálpolitikájának ismertetésével, majd a Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája és a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia összehasonlításával kívánja elérni, melyhez felhasználja a rendszerváltozás óta született stratégiákat, a hazai rendészettudomány vonatkozó eredményeit és a témához kapcsolódó jogszabályokat. Mindez kiegészül a 2024-től hatályos Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia rövid áttekintésével.

Megállapítások: Az elemzett stratégiákban tetten érhető az átfogó rendészeti stratégia hiányát pótló törekvés. Az államszemléletek különbözősége

---

A szerző a kéziratot magyar nyelven nyújtotta be. Benyújtás: 2024. 09. 04. Átdolgozás: 2024. 09. 16.
Elfogadás: 2024. 09. 23.

és a represszív intézkedések felé tolódó kriminálpolitikai súlypont ellenére a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiákban biztosítottak a kollektív, konzultatív és kooperatív bűnmegelőzés lehetőségei. Az első Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia előremutató szándékai mellett céljait csak részben érte el, azonban a stratégiák szellemisége érezhető a rendészet, ezen belül a rendőrség működésében is. Az átfogó közbiztonsági stratégia a jövőben nem megkerülhető.

Érték: A tanulmány hozzájárulhat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia működésének értékeléséhez, az ebből szerzett tapasztalatok az új bűnmegelőzési stratégia alkalmazása során is hasznosulhatnak.

Kulcsszavak: bűnmegelőzés, rendészeti stratégia, rendészeti reform, közösségi rendészet

Abstract

Aim: The author wishes to point out how - in the absence of a comprehensive national public safety strategy - the continuity ensured by the government's criminal policy and the democratic support management model is reflected in the crime prevention strategies of the past twenty years.

Methodology: It aims to achieve the stated goal by presenting the attempts made to create a public safety strategy since the regime change, by describing the criminal policy of the past twelve years, and then by comparing the National Strategy for Social Crime Prevention and the National Crime Prevention Strategy, for which it uses the strategies created since the regime change, domestic law enforcement relevant results and related legislation. All this is supplemented by a brief overview of the National Crime Prevention Strategy effective from 2024.

Findings: In the analysed strategies, the effort to compensate for the lack of a comprehensive policing strategy can be seen in action. Despite the difference in state views and the centre point of criminal policy shifting towards repressive measures, the possibilities of collective, consultative and cooperative crime prevention are ensured in the National Crime Prevention Strategy. In addition to its forward-looking intentions, the first NCPS achieved its goals only partially, but the spirit of the two strategies can be felt in the operation of policing, including the police. The comprehensive public safety strategy cannot be bypassed in the future.

Value: The study can contribute to the evaluation of the operation of the National Crime Prevention Strategy, and the experiences gained from it can also be used during the application of the new crime prevention strategy.

Keywords: crime prevention, law enforcement strategy, police reform, community policing

Bevezetés – az átfogó rendészeti stratégia hiánya

Magyarországon átfogó nemzeti közbiztonsági stratégia a rendszerváltozás óta nem született. A stratégia szorító szükségét több kutatás, tanulmány is taglalja. A témát elmélyülten kutató Finszter Géza a stratégia lényegét az alábbiakban látja: „*A rendészeti stratégia azoknak a rendészeti misszióra és rendészeti értékekre alapított céloknak, valamint a megvalósításukhoz szükséges társadalmi, politikai, szervezeti, személyi, anyagi-technikai, pénzügyi-költségvetési feltételeknek a tervezése, amelyek a közbiztonság erősítését, a közrend fenntartását és a rendészeti igazgatást teljesítő rendvédelmi szervek fejlesztését teszik lehetővé.*” (Finszter, 2018).

A rendőrség átalakulását és az azt lehetővé tévő rendészeti stratégia megalkotását gátló körülménynek bizonyult, hogy a rendszerváltozást a rendőrség jelentős személyi folytonosság mellett hajtotta végre. Sem a rendszerváltozáskor, sem azt követően nem folyt érdemi társadalmi vita, így nem is alakulhatott ki konszenzus arról, hogy a közbiztonságot és a rendőrséget érintően mi tekinthető alapértéknek. A tisztázatlan társadalmi szerep a szilárd jövőkép megalkotásának gátjává vált. Állandósult politikai erőtér és a rendészet működésének alapértékeit érintően rendkívül erős és tartós politikai és társadalmi konszenzus szükséges ahhoz, hogy a rendészet és közösség viszonya szilárd, bizalmi alapú, partneri és konstruktív maradjon. Ennek híján a stratégiaalkotási kezdeményezések vagy az elfogadott stratégiák nem állták ki az idők próbáját.

A stratégiaalkotás kormányzati megközelítései – stratégiaalkotási kísérletek 2010-ig

A rendszerváltozást követően számos kormány tett kísérletet a közbiztonsági-rendészeti stratégia megalkotására. Annak tükrében, hogy egy-egy újonnan felhatalmazást kapó kurzus miként ítéli meg a rendészet előző időszakban mutatott teljesítményét, és milyen mértékben készül annak megváltoztatására, Finszter Géza négy alapvető stratégiai irányítási modellt (demokratikus elutasító, demokratikus támogató, hierarchikus támogató és válságkezelő elutasító) különböztet meg (Finszter, 2008).

Az első átfogó, kormányzati stratégiát tükröző programot az Antall József miniszterelnök halálát követően hivatalba lépett Boross-kabinet hozta létre a közbiztonság fejlesztésének feladatairól szóló 1033/1994 (V. 6.) kormányhatározattal. A rendszerváltozás utáni demokratikus elutasító megközelítés reformtörekvéseivel felhagyó Boross-kormány hierarchikus támogató rendészetszemlélete – kooperativitás a közbiztonság védelmezésében; a szereplők együttműködésének

növelése; az anyagi-technikai feltételek javítása; az Európai Emberi Jogi Egyezmény figyelembevételével a jogalkotás feladataiban; a bűnmegelőzés, felderítés végző szervek feladatainak szorosabb összehangolása; a nemzetközi tapasztalatok hasznosítása, a nemzetközi együttműködés erősítése – korszerűnek tekinthető, végrehajtására azonban nem állt rendelkezésre elég idő.

Az 1994-ben kormányra jutó MSZP–SZDSZ-koalíció programjában nem vállalta a rendőrség új alapokra helyezését, a szakmai színvonal és a technikai felszereltség javítása érdekében a bevált gyakorlatok továbbfolytatását hirdette meg. A kibontakozó közbiztonsági válság hatására a ciklus végén az 1027/1998. (III. 13.) kormányhatározatban kísérletet tett egy középtávú rendvédelmi és kriminálpolitikai koncepció megalkotására. Ennek előírásával a kormány az ország biztonságossá, az igazságszolgáltatás és a bűnüldözés szerveinek eredményesebbé válását, a rendvédelmi hivatás társadalmi elismertségének növelését, valamint a rendvédelmi szervek, valamint a helyi önkormányzatok és civil szervezetek eredményes együttműködése érdekében szükséges súlypontok meghatározását várta el. Új elem volt a rendvédelmi szervek profiltisztítására irányuló törekvés, melynek értelmében feladatul határozta meg, hogy meg kell vizsgálni egyes feladatok más államigazgatási szerv hatáskörébe utalását, illetve azt, hogy mely munkaterületek ellátásához nem szükséges a hivatásos szolgálati viszony. A kormányhatározat osztozott minden, kormányzati ciklusok végén született elképzelés sorsában: tettekre váltására nem maradt idő.

Az 1998-ban kormányt alakító polgári konzervatív koalíció szembefordult elődje rendészetet érintő teljesítményével, a közbiztonság javítását azonban nem új közbiztonsági stratégiával, hanem szigorú büntetőpolitikával kívánta javítani.

A 2002-ben kormányra lépő új kurzus programjának *Jogbiztonság, közbiztonság, létbiztonság* hármas jelszava a rendészet és a közbiztonság ügyének komplex, koncepciózus kezelésével kecsegtetett. A rendőrség modernizációját a közelgő európai uniós csatlakozás és a 2006 ősztől kezdődő kormányellenes tüntetések kudarcos kezelése nyomán kibontakozó rendőrséggel szembeni bizalmi válság is sürgette. A megújulást és a közbiztonsági stratégia megalkotását a magasan állandósult bűnözési szint, a – főként vidéken – egyre romló közbiztonságérzet, a multikulturális együttélés nehézségeit kriminális problémává redukáló közbeszéd, az erőre kapó vigilantista törekvések és a romák elleni támadásokban kicsúcsosodó társadalmi feszültségek tettekre sarkalló szorító nyomássá fokozta.

A kialakult helyzet egyértelmű alkalmat kínált a rendőrség társadalmi szerepének és szakmai működésének újragondolására, és az ebből következő rendőrségi reform előkészítésére. Ezt felismerve a kormány lázas stratégiaalkotásba kezdett, amely elsősorban nem hatályosult, előkészítő munkaanyagok

megalkotásában öltött testet. Előbb a Magyar Köztársaság nemzeti biztonsági stratégiájáról szóló 2073/2005. (IV. 15.) kormányhatározat alapján rendvédelmi stratégia, majd a 2006 őszenek tiltakozássorozatát a kormány felkérésre vizsgáló Gönczöl-bizottság jelentésében javasolt feladatok kormány szintű garanciáját jelentő 13/2007. (III. 13.) kormányhatározat alapján született rendészeti stratégia készült el, mely középtávú (2014-ig tartó) célokat fogalmazott meg a rendészet fejlesztésére. Végül – a kibontakozóban lévő gazdasági válság okozta takarékosági kényszer nyomása alatt – 2008-ban látott napvilágot a *Magyar Köztársaság Rendészeti Stratégiája* című munkaanyag. Ezek végrehajtása azonban idő és konszenzus hiányában szintén elmaradt.

Kriminálpolitika 2010 után

A napjaink közbeszédében elkoptatott és pejoratív kicsengésűvé vált, hosszú távú, koncepciózus tervező és végrehajtó munkához azonban elengedhetetlen feltétel, a stratégiai nyugalom egyértelműen a 2010 utáni kormányzásban volt és van jelen. A törvényhozásban kivívott kétharmados többséget és a mögötte meghúzódó társadalmi legitimitást kihasználva a tizennégy éve irányító Orbán-kormányok a rendészetet érintően számos stratégiai változtatást hajtottak végre. Az alkotmányozási tevékenységet követően a rendőrség már nem a fegyveres erőkkkel esik egy tekintet alá, hanem a nemzetbiztonsági szolgálatok alapvető feladatai meghatározásának joghelyén osztozik (Alaptörvény, 46. Cikk).

A közbiztonságot érintő jogszabályok módosításáról elmondható, hogy azok céljai követik a kor világszerte tapasztalható trendjeit, a közhatalom felhatalmazásainak az alapvető jogok rovására történő szélesítését, vagy az ellenség-büntetőjog térnyerését. A büntető és szabálysértési jogszabályokat szigorította, az addig egységes rendőrségi szervezetet általános és speciális hatáskörű rendőri szervekre tagolta. E specializációs folyamatok mellett az általános hatáskörű rendőri szervezet egységesítése érdekében a belügyminiszter tipizálta a rendőrség szerveit. Az előző időszak rendőrségi teljesítményével való elégedetlenségét a 2006-os demonstrációk során keletkezett büntető- és egyes szabálysértési eljárásokhoz kapcsolt semmisségi törvény (2011. évi XVI. törvény) és a hivatásos állományúak szolgálati nyugdíj jogosultságának eltörlése is tükrözi.

A belső struktúra centrális jellegének növelésével párhuzamosan a közbiztonság ügyének társadalmatisítása irányába számos lépést tett. Jelentősen megemelte a polgárőrség támogatását, az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről szóló törvénnyel (2012. évi CXX. törvény) az önkormányzatok rendészeti szerepvállalásának erősítését segítette elő. Szintén az önkormányzatoknak biztosított pályázati lehetőséget a közbiztonság helyi infrastruktúrájának

fejlesztésére [28/2014. (IV. 1.) BM rendelet]. A társadalom felé történő nyitásról szóló intézkedések körében szükséges megemlíteni az ORFK vezetője által 2014-ben meghirdetett intézkedési kultúraváltást, melynek célja, hogy a társadalomban a rendőrség megítélését megváltoztassa, a szankcionáló rendőr képe helyett a hangsúly a párbeszédre, a szolgáltatásorientált rendőri intézkedésekre tevődjön át.

A terrorizmus veszélyeinek eredményes kezelése érdekében speciális hatáskörű szervezetet – a Terrorelhárítási Központot (TEK) – hozott létre. Három kormányzati cikluson keresztül a Belügyminisztérium irányítása alá terelte a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat. A Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ (SZEBEKK) átalakításával létrehozta a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központot (TIBEK), melynek feladata az ország biztonsági és bűnügyi helyzetének vizsgálata, a nemzetbiztonsági, bűnügyi és terrorfenyegetettség helyzet elemzése, a terrorizmus ellenes tevékenységben feladattal rendelkező szervezetek munkájának koordinálása (a 2016. évi LXIX. törvénnyel módosított – a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény). E szervezet feladatait utóbb, 2022-ben a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokért felelős miniszter – jelenleg a Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető miniszter – irányítása alatt álló Nemzeti Információs Központ vette át.

Az illegális migráció megfékezésére Magyarország teljes szerbiai határszakaszára, valamint a romániai és horvátországi határszakaszok egy részére állandó műszaki határzárakat telepített. A fokozódó migrációs nyomás hatására a kormány 2022-ben úgy döntött, hogy a határzárakkal védett határszakaszokat a jövőben nem az általános hatáskörű rendőrség különböző szervei által uralt erők, hanem a határ védelmére toborzott és képzett szerződéses határőrszolgálatok védjék. A tisztes állománycsoportba sorolt határőrszolgálatok toborzása és képzése jelenleg is tart.

A fenti, közel sem a teljesség igényével készült felsorolás alapján is kijelenthető, hogy a 2010 óta egymást követő kormányzati ciklusokban a centralizmust és a represszív rendőri fellépést fokozó, valamint a társadalmi beágyazódást és a kooperációt elősegítő intézkedések egyaránt megtalálhatóak. E két, egymáshoz nehezen illeszthető társadalmi szerep ötvözését segíthetné egy, a kormány kriminálpolitikai koncepcióját tükröző átfogó közbiztonsági stratégia, amely egyben az abban meghatározott irányok és intézkedések számonkérését is biztosíthatná. Ilyen azonban nem született.

A stratégia hiánya az ágazati szakpolitikai koncepciók koherenciáját is megnehezíti. Ez ügyben a rendészettudomány sokszor hallatta hangját, az egybeesendő vélemények közül Finszter Gézáé és Christián Lászlóé a stratégia szükségességét és hiányának káros következményét pontosan mutatja.

„A sokasodó szakstratégiák összefogását szolgálhatja a közbiztonsági stratégia, ami szintézist teremt a rendészet, a katasztrófavédelem, a helyi közbiztonságot

szolgáltató hatóságok, a társadalmi önvédelem és a magánbiztonsági ipar között, de rámutat a büntető igazságszolgáltatáshoz fűződő kapcsolatokra is, és ekként a kriminálpolitikának is alakítója.” (Finszter, 2020).

„A magam részéről nagyon hiányolom az egységes, a rendészeti közpolitikai célokat felölelő stratégiai jellegű dokumentum elkészítését, amely tiszta, világos helyzetet teremtene és egyértelműsítene a jövő rendészetének fejlesztési irányait.” (Christián, 2015).

Mint cseppben a tenger – átfogó stratégiai célok a bűnmegelőzési stratégiákban

Stratégia hiányában a jelenlegi és korábbi kormányok rendészeti közpolitikai céljainak, víziójának megismeréséhez a szakpolitikai stratégiák nyújtanak használható támpontot. Közülük is figyelemre méltónak tartom az elmúlt húsz év két átfogó bűnmegelőzési stratégiájának, a Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiájának és a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiának az összevetését. Ennek aktualitást ad, hogy utóbbi stratégiai ciklusa tíz évre szólt, 2023-ban véget ért, eredményei hamarosan értékelhetővé válnak. A két stratégia tartalmi jegyei vázlatosan az alábbiak.

A Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája

A 115/2003. (X. 28.) országgyűlési határozattal kihirdetett Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája (a továbbiakban: TBNS) volt az első olyan komplex, közbiztonságra ható stratégia, amely feladatait társadalmi összefogásra alapozva máig érezhető hatást gyakorol a közbiztonság feladatainak felelősségi rendszerét érintően. A stratégia a nemzetközi szervezetek (ENSZ, Európa Tanács, Európai Unió) ajánlásait figyelembe véve alakította át a bűnmegelőzés rendszerét.

Alaptétele, hogy a bűnmegelőzés és a jó közbiztonság nem valósítható meg kizárólag a bűnüldözés és a büntető igazságszolgáltatás rendszereiben. Tartós és kedvező eredményt a bűncselekményeket előidéző okok hatásának mérséklését, a sértetté válás veszélyének csökkenését, a közösség biztonságának növelését célzó intézkedések egyidejű megvalósulásától várt az emberi jogok érvényesülése mellett, mindezt pedig alapvetően a helyi társadalompolitika részeként kívánta megvalósítani (TBNS 1.).

A stratégia szerint bűnmegelőzés minden olyan intézkedés és beavatkozás, melynek célja és eredménye a bűnözés mennyiségi csökkentése, az állampolgárok biztonságérzetének minőségi javítása. Felfogásában „*a közbiztonság olyan kollektív társadalmi termék, amely az egyének és közösségeik tevékenységéből,*

az állami szervek hatósági intézkedéseiből, a polgárok önvédelmi képességeiből és a vállalkozói piac nyújtotta szolgáltatások együtteséből alakul ki” (TBNS 2.). Kinyilvánította, hogy „a társadalmi bűnmegelőzés megvalósítása érdekében elkerülhetetlen egy átfogó és hosszabb távra érvényes közbiztonsági stratégia kidolgozása is” (TBNS 4.1.).

Megfogalmazta az igényt a társadalompolitika más, közbiztonságot érintő fontos stratégiáival való harmonizációra is. Állást foglalt a bűnmegelőzés rendszerének alulról történő építkezése mellett, szélesre nyitotta a bevont együttműködők körét, melyben kitüntetett szerep hárul a helyi önkormányzatokra. A pályázatalapú finanszírozásban az egyes pályázatok feltételeként helyi bűnmegelőzési stratégia meglétét írta elő, ezzel ösztönözve az önkormányzatok és a rendőrség helyi stratégiai együttműködését, és a komplex helyi bűnmegelőzési rendszer működtetését.

A TBNS prioritásai (TBNS 7.):

- a gyermek- és fiatalkori bűnözés csökkentése;
- a városok biztonságának fokozása;
- a családon belüli erőszak megelőzése;
- az áldozattá válás megelőzése;
- a bűnisméltés megelőzése.

A TBNS számos eredményét az ezt felváltó Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (továbbiakban: NBS) lajstromba veszi és elismeri az alábbiakban megmutatkozó teljesítményt:

- a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló törvény megszületése és a 2006-tól működő Áldozatsegítő Szolgálat;
- a családon belüli erőszak megelőzése terén létrejött a 24 órában ingyenesen hívható Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat;
- a Pártfogó Felügyelői Szolgálat 2003-as szervezeti reformja;
- a resztoratív igazságszolgáltatás egyes eszközei, így a mediáció és a büntetés-végrehajtási reintegrációs intézkedések feltételeinek kialakítása;
- a gyermekvédelmi jelzőrendszer pályázatok útján történő fejlesztése;
- nyitás az építészeti bűnmegelőzés vívmányai felé;
- a települési bűnmegelőzési stratégiák megalkotásának ösztönzése.

A TBNS gyenge pontjának az irányítás, a koordináció és a finanszírozási rendszer töredezettsége és a működés forráshiánya bizonyult. Az irányítás megosztott volt a Belügyminisztérium, valamint az Igazságügyi Minisztérium és az irányításuk alá tartozó szervezetek között. A NBS mindemellett a hiányosságok között említi, hogy a pályázati rendszerű finanszírozási módban a fenntarthatósági

szempontot nem sikerült érvényesíteni. Szintén a TBNS gyengeségei közé sorolja az új stratégia, hogy az új pillérek fókusza mellett a korábban bevált programokra kevés figyelem jutott, a szélesre nyitott kooperációs térben az együttműködés mélysége és a bevont területek köre fejlesztésre szorul. Magam a TBNS sikerét leginkább hátráltató tényezőnek az utódstratégiában megfogalmazottak közül a szakpolitika személyi hátterének instabilitását és az új bűnözési trendekhez való csekély alkalmazkodási készséget látom.

A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia

Az új kormány által életre hívott bűnmegelőzési csúcsszerv, a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács (továbbiakban: NBT) – melybe számos kormányzati, önkormányzati és civil szervezet delegál tagot – 2012-ben megalkotta a 1744/2013. (X. 17.) kormányhatározattal kihirdetett Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiát, amely tízéves, középtávú szakpolitikai stratégiai célokat határozott meg. A NBS működését a nemzetközi szervezetek, kiemelten az Európai Unió bűnmegelőzési programja, az úgynevezett Stockholmi Program és az Európai Bűnmegelőzési Hálózat (European Crime Prevention Network) működésének kereteihez illeszti (NBS 4.5.). Alapvető céljai között a közrend erősítését, a közterületek biztonságának fokozását, a bűnözés mennyiségi visszaszorítását és csökkentését, a bűnözéssel okozott károk és negatív hatások enyhítését, a családok biztonságának növelését – végső soron az állampolgárok biztonságérzetének javítását szerepelteti (NBS 2.2.).

A bűnmegelőzés komplex megközelítését fogalmazza meg követelményként. A konkrét célokat, az azok megvalósításához rendelt eszközöket, forrásokat, felelősöket, közreműködőket, határidőket és teljesítési indikátorokat a kétéves ciklusokat felölelő intézkedési tervek tartalmazzák (NBS 1.4.). A komplex megközelítés azt is jelenti, hogy a stratégia tekintettel van a bűnmegelőzéssel érintett más szakpolitikákra (NBS 2.3.).

Helyzetértékelését követően négy kiemelt beavatkozási területet – a gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzését, a településbiztonság fokozását, az áldozattá válás megelőzését és az áldozatsegítést, valamint a bűnisméltlés megelőzését – jelöl ki (NBS 2.4.). A megvalósítás hatótávját tekintve úgy foglal állást, hogy amíg egyes területeken hosszú távú programokkal lehet csupán eredményt elérni, a stratégiának alkalmasnak kell lennie arra is, hogy a környezet változásaira gyorsan reagáljon, és ebben hatékonyan segítse partnereit is (NBS 3.).

A stratégia fókuszában a bűnmegelőzés közügyként kezelése áll. A bűnmegelőzés első számú szereplője a rendőrség, amely munkáját azonban a társadalom közösségeinek biztonsági szükségletei, véleményének figyelembevétele

alapján végzi (NBS 7. pont). A településbiztonságot érintően például kijelenti: „Egy település közbiztonsági helyzete a helyi problémák összességéből tevődik össze, ezért kezelése és a jogsértések megelőzése elsősorban helyi összefogással valósulhat meg hatékonyan. A jogsértések visszaszorítása osztársadalmi igény és feladat, amelyben az állami és civil szervezeteknek, szervezeteknek az összefogására van szükség.” (NBS 8.1.).

Már a fentiekből is látható, hogy a kormányhatározattal kihirdetett – tehát a kormány rendszertpolitikai szándékát tükröző – stratégiában több helyen kifejeződik a közösséget szolgáló rendőrség víziója, sőt kifejezetten a közösségi rendszet eszmerendszere is. A településbiztonság nevesített beavatkozási területei között szerepel a közösségi rendszet megteremtése, melynek működtetésével „a rendőrség a helyi közösségek legszélesebb körének bevonásával törekszik a közbiztonság és a biztonságérzet növelésére, a bizalmi kapcsolat kialakítására, ezáltal az életminőség növelésére (NBS 8.1.1.). Az állam bűnmegelőzést befolyásoló tevékenysége körében fontos szerepet tulajdonít a rendőrség működésének, amely tevékenységét a közösség tudtával és beleegyezésével, azzal együttműködve szervezi. A bűncselekmények áldozatait részletesen, szükségleteik szerint védelmezi, és részletesen tájékoztatja a helyreállító igazságszolgáltatás rendelkezésre álló eszközeiről (NBS 3.2.).

Az NBS a közösségi rendszet működését négy rendőrkapitányságon egyéves időszakban tervezte tesztelni. Feladatul határozta meg, hogy ennek tapasztalatai alapján ki kell dolgozni és a rendszeti oktatás tananyagába be kell építeni a közösségi rendszetre vonatkozó ismereteket (NBS 8.1.1.).

Az NBS legnagyobb eredményének talán az tekinthető, hogy működésének ideje alatt tovább erősödött a kollektív bűnmegelőzési szemlélet, amelyben a rendőrség ugyan – lévén, hogy e szervezetnek vannak képzett szakemberei, tapasztalata és kiépült bűnmegelőzési infrastruktúrája – jelenleg vezető koordinációs szerepet kap, azonban az állami, önkormányzati és civil szervezetek partneri szerepe is felértékelődött, eredményeiket együtt érik el. Ezt számos, a cselekvési tervek keretében megvalósult projekt alátámasztja, melyek közül néhány bevált, a bűnmegelőzés társadalmisítását jól illusztráló program megemléztetését hasznosnak tartom.

- A bűnmegelőzés civil oldalának erősítése terén elért tartós eredmény lehet, hogy az NBT és a Magyar Rektori Konferencia között létrejött együttműködési megállapodás értelmében ma már a pedagógusok akkreditált továbbképzés formájában részesülhetnek bűnmegelőzési felkészítésben.
- Több olyan projekt indult el és működik ma is eredményesen, melynek kezdő lendületét az NBT és a rendőrség szolgáltatták, mára azonban döntően a civil bűnmegelőzési szemlélet tartja működésben őket. A talán legismertebb

- ilyen program a BIKE SAFE, melyben ma már több mint 300 ezer kerékpár tulajdonosa választotta az önkéntes regisztráció lehetőségét.
- Eredményesek, máig működnek a büntetés-végrehajtásból szabadulók re-integrációs programjai, melyekben civil szervezetek coach jellegű képzései járulnak hozzá a fogvatartottak társadalomba illesztéséhez. E körbe tartoznak a Váltó-Sáv alapítvány által az NBT támogatásából megvalósuló programok (*Picasso projekt; Félúton 2 program* ([URL1](#))).
  - Az utóbbi években vált láthatóvá a törekvés a bűnmegelőzés hálózatszerű felépítésére. Négy megyében alakultak Megyei Bűnmegelőzési Tanácsok, melyek a bűnmegelőzésért tenni köteles és tenni tudó szervezetek munkáját koordinálják ([URL2](#)).
  - A fiatalok megszólításának bevált eszköze lett a színházi előadásba ágyazott prevenciós üzenetek közvetítése. Erre példa a Móricz Zsigmond Színház (Nyíregyháza) egész országot bejáró *Taurin Trauma* című előadása ([URL3](#)), vagy a szlovén uniós elnökség felhívására az Európai Bűnmegelőzési Hálózat *Legjobb Európai Bűnmegelőzési Gyakorlat* címet elnyert *Ask for Help* (Kérj segítséget!) című komplex prevenciós programja ([URL4](#)). (Ugyanabban a kiírásban ért el harmadik helyezést Zugló *Szomszédom a rendőr* bűnmegelőzési projektje is – [URL4](#).)

Értékelés – előremutató szemlélet hiányérzettel

- a) A két stratégia tüzetesebb összehasonlítását több figyelemre méltó ok is indokoltá teszi. Egyrészt az, hogy az NBS deklaráltan nem ellenpontja, hanem folytatása kívánt lenni a TBNS-nek:

„A stratégia egyes célkitűzései megvalósításra kerültek, így idejét múlttá váltak; az elért eredményeket az új stratégiában tovább kell vinni, a részsikereket pedig megfelelő korrekciókkal sikerré kell fejleszteni. Mindenképpen szükséges a további építkezés, a kor új kihívásaira történő válaszadás, a bűnmegelőzés intézményrendszerének továbbfejlesztése, bővítése, és az ehhez szükséges kiszámítható anyagi forrás megteremtése.” (NBS 4.2.).

Azzal, hogy az NBS szakított a politikában és a közbeszédben az ebben az időszakban bevett megközelítéssel, mely szerint minden, ami az előző időszakban történt rossz, meg tudta őrizni szakpolitikai stratégiai értékeit, és biztosította a stratégiaalkotás feltételei közül addig olyannyira hiányzó folytonosságot. Ezt az is biztosítja, hogy a TBNS egyes alapfogalmait – így a közbiztonságét és a bűnmegelőzését – az NBS átvette. Mindez a már említett finszteri irányítási modell kategorizálásban a demokratikus

támogató stílus kifejezett megnyilvánulása, mely elfogadja a rendszet korábbi teljesítményét, azonban a jövő feladatainak új struktúrával és jelentős léptékű jogszabályi átalakítással készül nekivágni.

- b) A folytonosság igénye a stratégiákban tükröződő, merőben eltérő állameszmék ismeretében különös jelentőséget kap. A TBNS a korra jellemző New Public Management (továbbiakban: NPM) elveit követi. A hatékonyságot és a szolgáltatások feletti felügyeletet biztosító állammal szemben a piac mechanizmusaira helyezi a hangsúlyt, mely által az államból szolgáltató, polgárából „fogyasztói garanciákat” igénylő fogyasztó válik. E szemlélet legplasztikusabban a közbiztonság termékként való megjelenítésében nyilvánul meg. Az NBS a 2010 utáni neoweberiánus államfelfogás szellemében íródott. Ez utóbbi az NPM reakciójaként értelmezhető, ötvözi a klasszikus weberi államfelfogást az NPM felismeréseivel. A legitim erőszak monopóliumával rendelkező állam szerepét, a jogszerűséget és a normativitást megerősíti, a végrehajtó hatalmat egységesíti, a közszolgálat eszményét alakítja ki. Attól „neo”, hogy működésében a bürokratikus logikát a polgárbarát, szolgáltató államkép váltja fel, közszolgáitól hivatásuk profeszszionális gyakorlását várja el, polgáraival és a civil közösségeivel szoros és termékeny konzultációs kapcsolatban áll. E különbözőség a koncepciók bűnmegelőzés-felfogásában úgy ölt testet, hogy a TBNS az államra (ezzel együtt a rendőrségre is) az alulról építkező társadalmi bűnmegelőzés koordinátoraként tekint. A jelentősen eltérő felfogások folytonosságot biztosító metszete a kollektivitás és a konzultáció szükséglete, melyre mindkét koncepció alapértékként tekint.
- c) Mindkét dokumentumról elmondható, hogy részletes helyzetelemzésével, a társadalmi együttműködés szerepének kiemelésével és a bűnözés kihívásainak komplex kezelésére irányuló célkitűzéseivel az addig bevett, az állam monopolhelyzetét támogató szemlélet helyébe merőben újat léptett. És bár mindkét bűnmegelőzési stratégia nyilvánvalóan csupán a bűnmegelőzés eszközeire szorítkozhat intézkedései során, érezhetően túllépnek eredeti küldetésükön, és a közbiztonság kezelésének új megközelítését kísérlik meg érvényre juttatni. Mindennek a két dokumentum szakpolitikai jellege különös jelentőséget kölcsönöz, hiszen mind a TBNS-t ratifikáló országgyűlési, mind pedig az NBS-t kihirdető kormányhatározat az állam rendszettel kapcsolatos vízióját tükrözi vissza. A stratégiák megalkotásának eredeti rendeltetésükön túlmutató szándéka leginkább kézzelfoghatóan a TBNS-ben érhető tetten: „... a jogalkotói stratégiai célkitűzésésként az életminőséget javító közbiztonság megteremtését, a bűnözés csökkentését jelöli ki.” (TBNS 5.7.). Nem vitatva a stratégia előremutató céljait, fontos

megjegyezni, hogy a leírt közbiztonság megteremtése csupán a bűnmegelőzés eszköztárával nem biztosítható.

A már említett 2004-es rendvédelmi stratégia tervezetében a rendvédelmi és a bűnmegelőzési stratégia szokatlan egymáshoz viszonyulásával találkozhatunk: „*A rendvédelmi stratégia kereteit a Nemzeti Biztonsági Stratégia, a Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája, a kábítószer-probléma visszaszorítására irányuló Nemzeti Stratégiai Program (2000), az Európai Unió Európai Biztonsági Stratégiája (2003), a NATO Stratégiai Konceptiója (1999) határozza meg.*” (URL6). E megfogalmazás is azt sugallja, hogy a kormány az időben előbb született bűnmegelőzési stratégiát tekintette átfogó műnek. Pedig – ahogy azt az előbb már idézett Finszter-meghatározásból is láthattuk – a stratégiaalkotási folyamat alapvetően az általánostól a speciális irányába építkezik. A TBNS talapzata így a Nemzeti Biztonsági Stratégiáról szóló 2144/2002. (V. 6.) kormányhatározat, majd az ezt váltó, az Európai Unióhoz csatlakozást megelőzően újrafogalmazott 2073/2004. (IV. 15.) kormányhatározat. Az NBS a 1035/2012. (II. 21.) kormányhatározattal kihirdetett Nemzeti Biztonsági Stratégia elvrendszerét követi. Az időközben ezt felváltó 1163/2020. (IV. 21.) kormányhatározatban foglalt biztonsági stratégia és a bűnmegelőzési stratégia összehangolása a 2024-től hatályos új bűnmegelőzési stratégiában történt meg. E helyütt a biztonsági stratégiák és az azokban megjelenített közbiztonsági prioritások összehasonlítása terjedelmi okokból nem lehetséges, a négy felsorolt dokumentum bűnmegelőzési stratégiákra gyakorolt hatásaiból azonban kiemelendő, hogy az egyre összetettebb globális biztonsági kockázatok mellett a közbiztonság védelmezésének eszközei közül egyre hangsúlyosabb szerepet kap a komplex bűnmegelőzés. Minderre jellemző a hatályos biztonsági stratégia alábbiak szerint megfogalmazott, átfogó feladata:

„*A közbiztonság társadalmilag elvárt szintjének garantálása érdekében folytatni kell az intézkedési kultúraváltást, a komplex bűnmegelőzés erősítését és a rendőri tevékenységgel kapcsolatos közbizalom emelését.*” [1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat, 150. pont].

- d) A programok azzal is különböznek a korábbi stratégiaalkotási kísérletektől, hogy míg azok közül több a kormányzati ciklusok végén, jelentős társadalmi, politikai nyomástól vezérelve született, és a politikai kurzusváltások között érdemben meg sem tudta kezdeni működését, az elemzett két bűnmegelőzési stratégia a kormányzati ciklusok dandárjában lépett hatályba, több cikluson át ugyanazon párt(ok) kormányának a felügyeletében végrehajtott programszerű koncepciók.

„Nem a kényszer és nem a szükség, hanem a bölcs kormányzás teszi lehetővé azt, hogy a távlatos rendészetfejlesztés már a ciklust kezdő kormányprogramban is helyet kapjon. Ebben az esetben a tervezésre elegendő idő áll rendelkezésre, lehetséges a döntési alternatívák költség-haszon elemzése, megszerezhető a tudományos támogatás, széles körben értékelhetők a nemzetközi tapasztalatok. Ez a munkamódszer lesz a politikai kompromisszumok alapja is. Ilyen kedvező feltételek között született meg 2003-ban a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti programja, és ugyanezt az átgondoltságot tükrözi – más hangsúlyokkal – az 1744/2013. (X. 17.) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013–2023).” – mondja erről Finszter (2018).

- e) Szembeötlő különbség, hogy míg a TBNS-t az Országgyűlés, az NBS-t a Kormány ratifikálta. Mindebből adódhat a következtetés, hogy az elődstratégia erősebb legitimációs talapzaton nyugodott, végrehajtása felett a parlament ellenőrzési mechanizmusai öröködték. Tekintve azonban a parlament és a Kormány 2010 óta megismert viszonyát, a mindennapok gyakorlatában e legitimációs különbség nem rajzolódott ki.
- f) A két anyag vizsgálata során megismertem Buza Gábor Attila *Hatékony bűnmegelőzés?* címmel írt tanulmányát, melyben az NBS-ről így ír: „... úgy gondolom, nem szabad megbontani az egyensúlyt az állam és az egyén feladatmegosztásában: az államnak garantálnia kell a minden állampolgára számára elfogadható mértékű közbiztonság fenntartását. Ezt az általános biztonsági szintet saját ráfordítással növelheti az, akinek erre igénye és lehetősége van, de az nem engedhető meg, hogy az állam a polgárookra hárítsa át a biztonság megteremtésének feladatát és költségeit.” (Búza, 2014).
- Az elmúlt tíz év távlatából úgy tűnik, hogy nem a felelősség áthárításáról, sokkal inkább annak megosztásáról van szó. A globalizációs folyamatok azon túlmenően, hogy átstrukturálták a közösség és a közösségi biztonság kereteit, hatással voltak a közösségek jelentőségére is. Az öngondoskodás igénye az egyén szintjén is megerősödött. A legtöbb ember mindent megtesz azért, hogy biztonságát védelmezze. Ez azonban erre alkalmas egzisztenciát feltételez, az egységes biztonság az egyén szintjén épp ezért nem létezhet. Az állam felelőssége ebben a helyzetben, hogy ott is elégséges biztonsági szolgáltatás nyújtson, ahol ez önerőből nem lehetséges.
- g) Amennyiben a változás értékelésekor a TBNS indulását tekintjük alaphelyzetnek, érdemes ehelyütt idézni a rendőrség társadalmi integrációját vizsgáló kutatások közül a Krémer–Molnár–Szakács–Valcsicsák szerzőnőgyesnek az ebből az időszakból származó helyzetértékelését: „A civilekhez való viszonyban meghatározó, hogy az önreflexió és annak nyilvánossága

tétele alárendelt annak a kimondott-kimondatlan koncepciónak, hogy a rendészet társadalmi funkcióinak a teljesítése során a civilektől elkülönül, elkülönültségét szakmai értéknek tekinti, »uralkodását« jogszerűnek, célszerűnek és hatékonynak tételezi.” (Krémer et al., 2010).

Mindezzel összhangban áll a már citált, 2014-ben készült tanulmány, mely kétségbe vonja, hogy az NBS törekszik-e a közbiztonságra kiható társadalmi problémák megismerésére. A szerző úgy látja, hogy represszív, gyors eredményt biztosító eszközökkel operál ahelyett, hogy elődjéhez hasonlóan a szakpolitikai stratégiák tartós, összehangolt együttműködésével kívánna eredményt elérni (Buza, 2014). Nem vitatva, hogy az ezredforduló óta a magyar kriminálpolitikában felerősödtek a represszív eszközök, azt gondolom, hogy az NBS a közösségek biztonsági igényeire alapított, kollektív, konzultatív és kooperatív bűnmegelőzés megvalósításához is kellő lehetőséget teremtett. Jelentős koncepcionális különbség azonban, hogy amíg a TBNS a társadalom közösségeinek alapjain szerveződő bűnmegelőzés célrendszerét távlatosan fókuszálta, és kevés időbeni támpontot adott az egyes célok teljesülésének időbeni hatályára, addig az NBS koncepciója a hosszú távú célok kétéves részcélokra bontásával gyakorlatiasabb megközelítésű. Abból a megközelítésből indult ki, hogy – mivel a gyorsan változó világban nem lehet a biztonság és a megelőzés kihívásait tízéves távlatban pontosan előre jelezni – a bűnmegelőzés elvi gerincét maga a stratégia, ennek „aprópénzre váltását” a kétéves intézkedési tervekben megjelölt projektek kell jelentsék.

- h) A közösségi rendészet „becsempészése” a bűnmegelőzés hazai eszköztárába nem volt és nem is lehetett sikeres, hiszen az állam nem állt teljes mellszélességgel mögötte. Nem átfogó közbiztonsági stratégiában, hanem a bűnmegelőzés szakpolitikai koncepciójában deklarálta fontosságát. A közbiztonság közös biztonsággá válása, a közösséget szolgáló rendőrség szemlélete nem törte át az erősen hierarchizált, központosított szervezet falait, de beszivárgott rajtuk. Az elmúlt tíz év számos intézményes és kevésbé formalizált, ám annál érdemibb fórumot teremtett az együttműködésre. Csak néhány példa minderre: Minden rendőrkapitányság Járási Közbiztonsági Egyeztető Fórumot működtet; a belügyminisztérium a teljesítményértékelés szempontjává tette az önkormányzatok kérdőíves megkérdezésekben kifejtett véleményét a közbiztonságról és a rendőrséggel ápolts kapcsolatról. A rendőrkapitányságokon a roma önkormányzatokkal közös területi kisebbségi kapcsolattartási munkacsoportok működnek.
- i) Az együttműködés és a konzultáció erősítésének egyelőre nem intézményesült, ám előremutató és a rendőrség helyi szerveinél egyre inkább tért

nyerő módszer a Molnár Katalin által kifejlesztett Police Café ([URL5](#)), mely „*az adott lokalitást érintő bármely ügyvel, kérdéssel, többnyire problémával foglalkozó, abban érintett résztvevőket tudatosan, kiválasztva, megszólítva, a nyitott, egymásra figyelő, partneri kommunikáció által aktivizálva, megszólítva, közös gondolkodásra, konszenzusra és ezáltal hatékony együttműködésre hívja és serkenti*” (Molnár, 2021). A módszer hatékonyságát egy kérdőíves és egy interjú kutatás is részletesen vizsgálta (Molnár, 2019; 2020).

A fentieket az általam, a doktori kutatásom részeként végzett kérdőíves felmérés eredménye is alátámasztja. Ennek során Fejér vármegye közterületi rendőri állományának biztonságértelmezését, kooperativitását és a közbiztonsági problémáinak definiálását vizsgáltam. Arra a kérdésre, hogy „*Mennyire tartja fontosnak közterületi munkája során a lakossággal (civil szervezetekkel, közösségekkel) való kapcsolat ápolását?*” a megkérdezett 410 rendőr 76%-a adta a „fontosnak tartom” vagy a „nagyon fontosnak tartom” választ. A munkatársak véleménye szerint azért is fontos a lakossággal ápolni a kapcsolatot, mert ezáltal növekedhet a rendőrség tekintélye, és pozitív módon változik a rendőri munka civilek általi megítélése. Ezentúl növekszik a rendőri munka hatékonysága, a helyi közbiztonsági problémák kezelését is javítja, végül a közbiztonság érdekében végzett társadalmatisztához is hozzájárul.

A változás a szervezet szintjén kevésbé, lokálisan és a rendőrök közbiztonság megközelítésében erősebben érezhető. A bűnmegelőzésre ma már a közösségekkel való együttműködés fontos elemeként tekintenek, melyben hatalmi pozíciójukat a kollektív és komplex megelőzési tevékenység vezető koordinátorának szerepe váltja fel. E megközelítés a partnerségek erősödését kell eredményezze a jövőben. Mindez persze ambivalens helyzetet okoz, hiszen a bűnözés mennyiségi csökkentésében közvetett, a partneri kapcsolatok kialakításában viszont annál direkter eredménytelenebb, mely hosszú távon a társadalmi integráció erősítésével fejtheti ki kedvező hatását a közbiztonságra.

A TBNS és az NBS viszonyában felismerhető demokratikus támogató szemlélet a jövőben a tervezhetőség, a végrehajthatóság és a távlatosság biztosítója lehet, mely a rendészet modernizációjának szükséges, de nem elégséges eleme. A stratégiák közötti folytonosságot magam lehetőségnek tartom arra, hogy a bűnmegelőzés komplex értelmezésének és kollektív megvalósításának íve a jövőben tovább folytatódjék. A jelenlegi négy pilléren nyugvó tematikus bűnmegelőzési rendszer megérett a felülvizsgálatra, hiszen a bűnözés és a társadalom problémáinak összetettsége összemosza az egyes pillérek által jelentett prioritásokat. A hosszú távú elvi célok belátható időn belüli gyakorlati haszonnal kecsegtető

részcélokra bontása hasznos és folytatandó. A legfontosabb azonban a közösségi szemlélet továbbfejlesztése. Látható ugyanis, hogy a rendőrség tevékenységének fókusza itthon és külföldön egyre inkább a globális biztonsági kockázatok kezelése irányába fordul. Az önkormányzatok és a civil szervezetek szerepének tovább erősítése lehet a kapocs a helyi közösségek és az állami kriminálpolitikát alakító aktorok között, így a kétségtelenül egyre terebélyesedő globális biztonsági kihívások mellett nem szorulnak háttérbe a közösségek helyi biztonsági szükségleteiből fakadó bűnmegelőzési feladatok sem. A rendészeti stratégia hiánya azonban nem pótolható a szakpolitikai dokumentumokba bújtatott átfogó stratégiai szemlélettel. A hosszú távú, politikán és szakmán egyaránt számonkérhető közbiztonsági koncepció nyújtotta keretek nélkül a magasztos célok jobbra vágyakká szelidülnek. A bűnmegelőzési koncepciók ma gombok, melyek magukban hordozzák a halvány reményt arra, hogy egyszer kabátot is varrhatunk hozzájuk.

Utóhang

E tanulmány elkészülte és lektorálása után 2024-ben új Nemzeti Bűnmegelőzési stratégia látott napvilágot (URL7). Az új, tízéves időszakot felölelő stratégia szándéka szerint az elmúlt tíz év tapasztalatait felhasználva, a folytonosan változó világhoz való alkalmazkodás szükségességét figyelembe véve kísérel meg szinergiát teremteni a bűnmegelőzési tevékenységek között, emellett keretrendszerrel biztosít a bűnmegelőzéshez szükséges állami, önkormányzati és egyéb szereplők eszközeinek a lehető legszélesebb körű összehangolására.

A bevezetőjében megfogalmazottak alapján – bár eredményeit, tapasztalatait feldolgozta és fel is használta – szintén nem ellenpontja kíván lenni az előzőnek, az elkészült stratégia a hazai bűnmegelőzés szereplőinek konszenzusán alapul. Alkotói szerint egyértelmű célja, hogy a hosszú távú célkitűzések teljesítése mellett képes legyen gyorsan reagálni a környezet változásaira és ebben hatékonyan segítse partnereit is.

A bűnmegelőzés fogalmát részben újradefiniálja, meghatározása szerint „... *bűnmegelőzés alatt minden olyan intézkedést és beavatkozást értünk, amelynek célja vagy eredménye a bűnözés mennyiségi csökkentése és az állampolgárok biztonságérzetének javítása, történjék ez a bűnalkalmak csökkentésével, a bűnözést gerjesztő okok hatásának mérséklésével vagy az áldozattá válás megelőzésével.*” (NBS 2024–2034 2.2.).

Elvrendszerének (partnerség; lokalitás; tudásalapú bűnmegelőzés; az elkövetővé válás, az áldozattá válás elkerülése és a szituatív bűnmegelőzés hárompíleres elve; kapcsolódás a társadalompolitikához) részletezése során rendkívül

előremutató megállapítást tesz a közösségek bűnmegelőzési szerepéről: „*A bűnmegelőzés koncepciója szerint a megelőzési tevékenység az állam, a közösségek és a polgárok folyamatos kommunikációja során alakul: ebben a folyamatban fejeződnek ki a helyi érdekek és a problémák, fogalmazódnak meg a problémához igazodó megoldási javaslatok és történik meg a sikerekről vagy kudarcokról való visszacsatolás*” (NBS 2024–2034 2.2.).

A stratégia rendkívül hangsúlyosnak állítja be a közösségek szerepét be. Azon túlmenően, hogy a közösség szó 67-szer szerepel benne, a közösségi rendszet alaptételeit lelhetjük fel több helyütt. A fentebb idézetten túl azt is leszögezi, hogy „*a kriminalitást nem egy egyén cselekményeként kell értelmezni, hanem a bűnelkövetés magyarázatát az egyént körülvevő közösség (például család, iskola, lakókörnyezet seb.), valamint a közösségi intézmények diszfunkcionális működésében kell keresni. A közösségi hipotézis tehát azt a fogalmi keretet jelenti, amely szerint a bűnözést újratermelő folyamatok a közösségi intézményeken keresztül kezelhetők.*” (NBS 2024–2034 2.2.).

Háromszintű bűnmegelőzési modellt határoz meg, amelyben az elsődleges megelőzés a generális prevencióé, az egész társadalmat célozza meg, a bűnözést alakító társadalmi, gazdasági és jogi körülmények, valamint a bűnözés reprodukcióját befolyásoló intézkedések magába foglalásával. A másodlagos megelőzés a bűnelkövetővé még nem vált, ám annak kockázatát magában hordozók korai felismerésére, azonosítására koncentrálnak annak érdekében, hogy az ilyen kockázatnak kitettek se kövessenek el bűncselekményt.

A harmadlagos bűnmegelőzés célcsoportja a már bűnelkövetővé vált személyek, itt a bűnisméltlés megakadályozására irányuló intézkedések megelőzését célzó intézkedéseknek jut hangsúlyos szerep.

A bűnmegelőzés eszközrendszerében a beavatkozás három szintjén túl az intézkedések irányultságában is differenciál az új stratégia, amely szerint: „*A bűnmegelőzés megvalósulhat a büntető igazságszolgáltatás által kifejtett generális és speciális prevención keresztül, a korai beavatkozás révén, a situációs bűnmegelőzés, valamint a közösségi bűnmegelőzés formájában.*” (NBS 2024–2034 2.2.).

Az előző Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia eredményeivel nem helyezkedik szembe, mi több, több vonatkozásban méltatja azokat, legnagyobb sikereként az Európai Bűnmegelőzési Díj elnyerését az offline és online zaklatások megelőzése terén.

Szintén elismeri a vármegyei bűnmegelőzési tanácsok hálózatának létrehozását, melyet a jelenlegi öt vármegyében működő tanácsok bővítésével országos lefedettséggel kíván az új stratégia is működtetni. Méltatja a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács tudásalapú bűnmegelőzés támogatásában és a bűnmegelőzés kommunikációjában elért eredményeit.

Rámutat ugyanakkor arra, hogy a társadalmi változások sebessége és mértéke meghaladta az NBS által megfogalmazott beavatkozási területek kereteit, ezért szükséges a korábbi prioritási rendszer felülvizsgálata és a valós helyzethez történő illesztése. Állást foglal abban is, hogy az előző stratégia pillérrendszerre túl merev keretrendszernek bizonyult, amely nem tudta hatékonyan kezelni a kriminalitás és ebből fakadóan a bűnmegelőzés állandóan változó és egyre komplexebbé váló problémáit.

Az új stratégia egzakt felsorolásban nevesíti a bűnmegelőzés szereplői között a nemzetközi szervezeteket, a hazai szereplők közül a bűnmegelőzést koordináló kormányzati szervezeteket, a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanácsot, a vármegyei bűnmegelőzési tanácsokat, a minisztériumok, a kormányhivatalok, az önkormányzat, a bűnüldöző és büntető igazságszolgáltatási szervek, az oktatási intézmények, a gyermekvédelmi és szociális intézményrendszer, az egészségügyi ellátórendszer, az egyházak és vallási közösségek, a civil szervezetek és kulturális intézmények, a polgárőrség, a gazdasági élet szereplői, a családok és az egyén szerepét is.

Az új stratégia három kiemelt beavatkozási területet nevesít. A környezetfejlesztést magába foglalja a bűnmegelőzés szituációs és építészeti eszközeit, valamint a formális kontroll és a közösségi bűnmegelőzés egyes szempontjait is. Ezekkel alapvetően a bűnalkalmak csökkentését tűzi ki célul.

A másodikként nevesített beavatkozási terület az edukáció, ezen belül a gyermek- és ifjúságvédelem, a komplex családvédelem, az áldozattá válás megelőzése, az elkövetővé válás megelőzése, a szakemberképzés és a tudásbázis folyamatos megújítása terén sorol fel részletes feladatokat.

A harmadik kiemelt beavatkozási terület a jövőkép formálása, ezen belül a tárcákon átívelő szakmai feladatok közös megoldását, a fogvatartotti edukációs életút megtervezését, a vármegyei bűnmegelőzési tanácsok rendszerének az önkormányzatok bűnmegelőzési szemléletének fejlesztését, az infokommunikációs változások által keltett társadalmi hatások nyomon követését és kezelését, a gyermekvédelem bűnmegelőzési potenciáljának tudatosítását, a bűnmegelőzés hangsúlyosabb szerepét a szakemberképzésben, a modern kommunikáció szerepét tartja kiemelt feladatnak. Külön foglalkozik a bűnmegelőzést befolyásoló külső tényezők várható jövőbeni alakulásával és bűnmegelőzésre gyakorolt hatásával is.

A stratégia által nevesített feladatok monitorozása érdekében az NBT részére évenkénti beszámolót ír elő a miniszternek, aki az NBT működéséről két évente a Kormánynak számol be.

Mindössze néhány hónapos története nem teszi lehetővé a bevalás értékelését. Megnyugtató, hogy a társadalmi bűnmegelőzés, a közösségi szemlélet,

a bűnmegelőzés komplexitása továbbra is vezető szerephez jut az új stratégia fundamentumaiban. Dacára a demokratikus támogató szemlélet folytonosságának az új stratégia is az előzőektől örökölt hendikeppel indul útjára. Beágyazottságát, kapcsolódásait alapvetően a kriminálpolitikához köti, a rendészeti működés egészét átfogó közbiztonsági stratégia részének azonban nem lehet tekinteni, lévén, hogy ilyenünk továbbra sincs.

Felhasznált irodalom

- Buza G. A. (2014). Hatékony bűnmegelőzés? *Jogi Tanulmányok – Jogtudományi előadások az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar doktori iskoláinak jubileumi konferenciáján – 20 éves a doktorképzés az ELTE jogi karán* (pp. 350–355). ELTE Állam- és Jogtudományi Kar Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola.
- Christián L. (2015). *Rendészeti politika*. Magyar Tudományos Akadémia.
- Finszter G. (2008). A rendészet átalakulásának húsz esztendeje (1988–2008). In Sándor, P., Stumpf, A., & Vass, L. (Szerk.), *Magyarország politikai évhuzadkönyve: Kormányzati rendszer a parlamenti demokráciában 1988-2008* (pp. 1–11). Osiris Kiadó.
- Finszter G. (2018). *Rendészettan*. Dialóg Campus Kiadó.
- Finszter G. (2020). A modern rendészet – A rendészettudomány hazai kísérletei. *Magyar Rendészet*, 20(3), 91–118. <https://doi.org/10.32577/mr.2020.3.6>
- Krémer F., Molnár K., Szakács G., & Valcsicsák I. (2010). A rendészeti foglalkozási kultúra átalakítása – stratégiai koncepció. *Belügyi Szemle*, 58(ksz), 269–299.
- Molnár K. (2019). A Police Café hatása a rendőrség és a közösségek kapcsolatára. 2. rész, Interjúelemzés. *Magyar Rendészet*, 19(2–3), 163–205. <https://doi.org/10.32577/mr.2019.2-3.9>
- Molnár K. (2020). A Police Café hatása a rendőrség és a közösségek kapcsolatára. 1. rész. In Hegedűs, J. (Szerk.), *Magatartástudományi kutatások a rendészeti képzés megújítása érdekében* (pp. 89–104). Nemzeti Közszerzői Kiadó.
- Molnár K. (2021). *Police Café módszertani kézikönyv*. Szerzői kiadás.

A cikkben található online hivatkozások

- URL1: *A Váltó-Sáv Alapítvány honlapja*. <https://www.valtosav.hu>
- URL2: *A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács honlapja*. <https://bunmegelozes.info/hu/cikk/megalkult-csongrad-csanad-megyei-bunmegelozesi-tana-s>
- URL3: *A Móricz Zsigmond Színház honlapja*. <https://www.moriczszinhaz.hu/eloadasok/taurin-trauma>
- URL4: *A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács honlapja*. <https://bunmegelozes.info/index.php/hu/news/hungarian-project-came-third-european-crime-prevention-award-2018>

URL5: *A Police Café honlapja.* <https://policecafe.hu/>

URL6: *A Magyar Köztársaság Rendvédelmi Stratégiája.* <https://docplayer.hu/723829-Belugy-miniszterium-a-magyar-koztarsasag-rendvedelmi-strategiaja-tervezet-2004.html>

URL7: *A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2024–2034) és a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia 2024–2025. évekre vonatkozó intézkedési tervéről szóló 1291/2023 (VII.19.) Kormányhatározat* https://bunmegelozes.info/sites/default/files/2024-02/Korm%C3%A1nyhat%C3%A1rozat_NBS_Int%C3%A9zked%C3%A9si%20terv%202024-2026.pdf

Alkalmazott jogszabályok

1027/1998. (III. 13.) Korm. határozat a közbiztonság javítása, a bűnözés visszaszorítása és az ország belső rendjének erősítése érdekében teendő intézkedésekről

1033/1994. (V. 6.) Korm. határozat a közbiztonság fejlesztési feladatairól.

1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról

115/2003. (X. 28.) Országgyűlési Határozat a Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiájáról

1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról

13/2007. (III. 13.) Korm. határozat a Magyar Köztársaság rendészeti stratégiájáról

1744/2013. (X. 17.) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013-2023)

1995: CXXV. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról

2011: XVI. törvény a 2006 őszi tömegoszlátásokkal összefüggő elítélések orvoslásáról

2012: CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

2016: LXIX. törvény a terrorizmus elleni fellépéssel összefüggő egyes törvények módosításáról

2073/2005. (IV. 15.) Korm. határozat a Magyar Köztársaság nemzeti biztonsági stratégiájáról

2144/2002. (V. 6.) Korm. határozat a Nemzeti Biztonsági Stratégiáról.

Magyarország Alaptörvénye

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Budavári Á. (2025). Gombok kabát nélkül – Az állami kriminálpolitika és demokratikus támogató stratégia tükröződése a Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája és a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiák egymáshoz viszonyulásában. *Belügyi Szemle*, 73(2), 419–440. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2025.v73.i2.pp419-440>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerző nem jelentett összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium Kooperatív Doktori Program doktori hallgatói ösztöndíj programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Budavári Árpád, aki a budavaria@fejer.police.hu e-mail címen érhető el.